

Van ver gezien heeft Mont-Saint-Michel iets weg van een mysterieus zandkasteel dat majestueus uit zee oprijst. In de winter met mist omhangen, in de zomer door de zon gelouder. Dit is het Mont-Saint-Michel dat aan bedevaarangers eeuwenlang kreten van opwindende ontdekkingsreis bij de eerste aanblik van het kloosterland. Er is ook een ander Mont-Saint-Michel, dat meer lijkt op Disneyland. Het is Mont-Saint-Michel van het geld. Of, nauwkeuriger, het Mont-Saint-Michel van burgemeester Eric Vannier. Geen toerist kent Vannier en zelfs voor de dertig eilandbewoners is hij een zeldzame verschijning. De burgemeester erkent onbeschroomd dat hij 'vrijwel de hele winter' in Parijs zit, waar hij een aantal discotheken runt.

Maar toeristen kennen wel zijn producten en vooral zijn prijzen. Wie de oude poort passeert, ziet eerst een koekjeswinkel genaamd 'Mère Poulard', vervolgens een winkel 'Mère Poulard', en daarna een hotel 'Mère Poulard' waar een omelet 'Mère Poulard' een kleine 30 euro doet. Dit alles zou zonder importantie zijn geweest, als door de oude poort niet jaarlijks drie miljoen toeristen met getrokken creditcard naar binnen marcheerden, die elk gemiddeld 50 euro uitgeven. Dat is 150 miljoen euro, een hoop geld voor een eiland met dertig bewoners, van wie de helft als monnik of non alleen God dient. De burgemeester bezit de helft van alle uitspanningen op het eiland, die zijn geconcentreerd in de hoofdstraat. Door die hoofdstraat worden de ruim drie miljoen toeristen gestuurd. Soms zoveel tegelijk, dat ze de winkels en restaurants in moeten vluchten om adem te halen. In die winkeltjes verkoopt de burgemeester Eiffelorentjes van glas, plastic zwaarden, schaaqborden met middeleeuwse tempeliers en stenen beeldjes van huilende monniken. De prijzen? Een glazen torentje

Mont-Saint-Michel is na Parijs de grootste toeristische trekpleister van Frankrijk. Jaarlijks geven 3 miljoen toeristen er ongeveer 150 miljoen euro uit, waarvan de helft naar de burgemeester gaat. Niet slecht voor de baas van een gemeenschap van dertig zielen, van wie de helft alleen God dient.

door Cees van Zweedden

van 10 centimeter doet 24,50 euro. Vannier heeft het handelsmerk 'Mère Poulard' op een waaijer van zoetigheden geplakt, van koekjes tot nogalokjes, die worden uitgevoerd naar de verse uithoeken van de aardkloof. Annette Poulard, die het recept voor de omelet in 1888 bedacht, zou zich in haar graf op het piepkleine kloosterkerkhof omdraaien als ze wist waar haar naam voor werd gebruikt. Het liefst zou de burgemeester zijn greep op het eiland nog een ietje versterken. „Wij zijn de laatste op het eiland die standhouders tegen de binnendringer“, zoals de receptioniste van hotel Auberge Saint-Pierre de burgervader duidt. „Wij weigeren te worden overgenomen.“ Vannier zegt een adept te zijn van het vrije spel der economische krachten. Dat hij in dat spel is komen bovendien als de grootste kracht, is nou eenmaal zo. „Toerisme is gewoon een commerciële activiteit. In Parijs heb je ook stallaties met toeristische koopwaar.“ De zaken verliepen prima voor Eric Vannier, totdat de zee roet in het eten dreigde te gooien. De baai waar Mont-Saint-Mi-

Slag om Mont-Saint-Michel

chel in ligt, begon dicht te slibben. Het eiland werd langzaam opgeslokt door het land. Op sommige dagen rukten de schepen op tot onder de kloosterwallen. De dichtslibbing wordt veroorzaakt door de kracht van de vloed, die zoveel zand brengt, dat het bijvallend getij maar deels wordt afgevoerd. Dat is een normaal verschijnsel, dat echter wordt versterkt door de navelstreng van asfalt waarmee Mont-Saint-Michel sinds 1879 aan het vasteland is vastgeketend. Die dam verhindert de circulatie van water rond het eiland. Het idee was de dam te vervangen door een stijlvolle brug en de lelijke parkeerplaatsen aan weerszijden van de dam enkele kilometers landinwaarts te leggen. Van daaraf zouden de toeristen dan tegen betaling per pendel naar het eiland rijden. „Een krankzinnig plan“, aldus de burgemeester, die vreesde dat de toeristen bij aankomst op het eiland geen geld meer over zouden hebben voor zijn omeletten. Ergers: de parkeerplaats zou bij een complex van winkels en hotels komen te liggen dat eigendom is van zijn grote concurrent, Sotetur. Het gevaar was dat de toeristen hun omeletten zouden nuttigen bij de concurrent, wiens commerciële belangen niet op het eiland liggen, maar net daarbuiten. Begin dit jaar won Vannier de slag om de toeristenbuidel. Volgens de krant Canard Enchaîné met de helpende hand van een machtige vriend: president Nicolas Sarkozy. Het syndicaat van lokale, departementale en regionale vertegenwoordigers keurde een ander plan goed.

Dit plan voorziet in een parkeerplaats elders, verbonden door middel van een pittoresk wandelpad met de plek waar de pendels vertrekken. De pendels zijn gratis. Het land bij de vertrekplaats is toevallig eigendom van Vannier. Even toevallig is dat het bestemmingsplan voor dat perceel voorziet in de bouw van zes winkels, die naast een hotel komen te liggen waarvan de eigenaar – het toeval regereert de wereld – Eric Vannier heet. Dat de toeristen wel 700 meter moeten lopen om bij de pendel te komen in een streek waar twee keer zo veel regen valt als in Parijs, ziet de burgemeester niet als een probleem. „Pelgrims liepen vroeger dagenlang om bij Mont-Saint-Michel te komen. En een gemiddeld mens loopt 1500 meter per dag. Wat is dan 700 meter om dit unieke monument te zien?“ Zonder ingrijpen van de mens zou Mont-Saint-Michel rond 2045 geheel zijn opgeslokt door het land. Dat de reddingsactie zou ontaarden in een banale oorlog om de toerist, was voor François-Xavier de Beaulaincourt onvermijdelijk. „Daar-

voor waren de commerciële belangen te groot.“ Maar als algemeen directeur van het syndicaat van gemeentelijke en regionale autoriteiten dat de publieke werken uitvoert, meent Beaulaincourt dat de juiste beslissing is genomen. De vervanging van de dijk door een brug, zegt hij, is bovendien maar een onderdeel van de werkzaamheden. Het belangrijkste is de bouw van een dam in de rivier de

Couesnon, die bij Mont-Saint-Michel in zee uitkomt. De dam, die sinds mei experimenteel in gebruik is, is voorzien van een aantal hydraulische deuren die bij vloed het zeewater de rivier binnenlaten. Zodra het getij valt, gaan de deuren dicht, zodat het water zich aan de rivierzijde van de dam ophoopt. Dan, als de zee zijn laagste niveau heeft bereikt, gaan de deuren open en spoelt het opgehoopte water het bezonken slib weg.

Beaulaincourt: „Journalisten reageren gelijken de

dam soms met een gigantische speelbak, maar dat is onjuist. Het is geen tsunami van water dat de baai raakt. We laten niet meer water de baai instromen dan de rivier vroeger aanvoerde, voordat de mens ingreep.“ Dat menselijk ingrijpen bestond uit het inpolderen van uiterwaarden, waardoor de riviermond zijn capaciteit om zee water op te slaan verloor. „Het idee is niet dat de mens nu opnieuw zijn wil aan de natuur oplegt. In plaats daarvan erkennen we onze fouten uit het verleden en helpen we de natuur de klok terug te draaien.“ Voor het project is 200 miljoen euro begroot. „Dat is misschien veel voor u en mij“, zegt Beaulaincourt. „Maar voor een openbaar werk is het niets. Ie bent hetzelfde bedrag kwijt aan 30 kilometer autoweg of aan de bouw van een voetbalstadion. De restauratie van het Paleis van Versailles heeft 1 miljard euro gekost.“ Versailles trekt ook miljoenen toeristen per jaar, maar de winkels en restaurants bij het paleis zijn niet het eigendom van de burgemeester. Dat is het nadeel van een gelucht. „Eric Vannier is hier al tientallen jaren burgemeester“, zegt de receptioniste van Auberge Saint-Pierre, waarvan de eigenaar als een soort Asterix standhoudt. „Mont-Saint-Michel heeft dertig inwoners maar honderd stemgerechtigden, omdat winkeliers en restaurateurs ook stemrecht hebben. Ze huren hun zaken van Vannier, en moeten hun stemmen wel op hem uitbrengen.“

reageren? spectrum@wegener.nl

Grote foto: Mont-Saint-Michel is een van Frankrijks grootste trekpleisters voor toeristen.

Kleine foto's:
1. Parkeerplaatsen aan weerszijden van de dijk ontzien de entree van Mont-Saint-Michel.
2. Artist impression van het pittoreske wandelpad dat Mont-Saint-Michel verbindt met het vasteland.

foto's GPD

